

# AVORTUL – SACRILEGIU SAU METODĂ DE CONTROL A NAȘTERILOR?

Drd. Ana-Maria BODAI

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași

## Abstract

*This paper brings to the readers' attention one of the 21st century diseases that controls present-day society: abortion. The subject of sexuality will be subjected to a double analysis: from a biblical perspective and through the vision of the present-day society. The theme of abortion will approach seriously all the elements involved in this surgical procedure (causes, risks, complications upon woman's health and post-abortion depression). Compared to contraceptives, abortion is seen as a murder hidden under the shape of a compromise. We will also evaluate other derivatives of the socio-familial blastoma (marital dissolution and consensual communion).*

**Keywords:** abortion, surgical procedure, sexuality, contraceptives, post-abortion depression.

## Introducere

Astăzi, lumea este într-o dinamică și metamorfoză continuă ce garantează succesul unei evoluții extrem de rapide. Sunt încălcate principii morale, legi fundamentale doar pentru a se asigura progresul societății. Din nefericire, consecințele sunt grave și fac apel la inteligența emoțională a persoanei care le percepe intensitatea dincolo de un tipar prestabilit. Laxismul moral socio-familial a favorizat dezvoltarea unei tumori spirituale (avortul) însoțită de alte derivate foarte populare (disoluția maritală și comuniunea consensuală). Textul sacru, însoțit de operele Sfinților Părinți, legile canonice, scrierile teologice și laice contemporane, însumează sursele autentice pe care Biserica Ortodoxă le folosește pentru a condamna păcatul avortului.

## I. Avortul din perspectivă biblică și canonic-bisericească

Termenul „avort” este un derivat al latinescului *aborior*, opus al verbului *orior*, cu înțelesul de „a naște”, ceea ce îi conferă sensul de „a muri, a dispărea prematur”<sup>1</sup>.

Întrucât din punct de vedere teologic *avortul* este considerat un *păcat*, se impune o definiție a acestui termen. Teologia morală consideră păcatul o încălcare voită a unei porunci divine. În limba ebraică biblică se găsesc doi corespondenți: 1. *chatta't* – „abatere de la scop” (acest termen poate fi identificat și însoțit de prepozițiile *be*, *le* sau *al*, ce îi schimbă sensul în „greșire a țintei”; la forma Hifil poate avea înțelesul de „a pierde urma”, „a se împiedica”)<sup>2</sup>; 2. *awon* – „a strâmba”, „a îndoi”<sup>3</sup>.

În prezent, principalele probleme cu care Biserica se confruntă sunt dintre cele mai diverse: avortul, contracepția, practicile eugenice, eutanasia, transplantul de organe și ingineria genetică<sup>4</sup>. Revenind la subiectul propus spre analiză, constatăm faptul că cele mai multe dintre argumentele biblice și patristice împotriva avortului par neconvingătoare pentru mulți dintre creștini. Desigur, avortul este inclus în sfera sexualității<sup>5</sup>, iar ideile referitoare la influența acestuia asupra vieții omului se regăsesc atât în scrierile Vechiului Testament (Facerea 28, 1-3; 21,1; 30, 22; I Regi 1, 19), cât și în cele ale Noului Testament (Matei 5, 32; 19, 4-6; Marcu 10, 6-9; Luca 16, 18; Ioan 2, 1-11; 3, 29; Romani 1, 26-27; I Corinteni 7, 9; 9, 15; Efeseni 5, 3-12; 5, 23-25; I Timotei 3, 2; 4, 3-4).

Pentru a putea defini termenul *avort*, vom utiliza termeni medicali de specialitate care îl percep drept o „expulzare prematură

<sup>1</sup> Pr. prof. Ilie Moldovan, *Darul sfânt al vieții și combaterea păcatelor împotriva acestuia. Aspecte ale nașterii de prunci în lumina moralei creștine ortodoxe*, EIBMBOR, București, 1997, p. 43.

<sup>2</sup> Benjamin Davidson (coord.), *The Analytical Hebrew and chaldee Lexicon*, London, 1970, p. 254 *apud* Pr. conf. dr. Petre Semen, *Reconcilierea după cărțile Scripturii vechitamentare*, în „Teologie și Viață”, anul IV (1994), nr. 1-4, p. 16.

<sup>3</sup> Pr. conf. dr. Petre Semen, *op. cit.*, p. 17.

<sup>4</sup> Iuliana Conovici, *Ortodoxia în România postcomunistă – reconstrucția unei identități publice*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2009, p. 645.

<sup>5</sup> Ph.D. Herbert J. Miles, *Sexual Happiness in Marriage*, Zondervan Books, Grand Rapids, Michigan, 1967, pp. 32-33.

și violent provocată a produsului concepțiunii, independent de orice circumstanțe de vârstă, viabilitate și chiar formație a sa”<sup>6</sup>. Expresia substituit pentru termenul *avort* folosită în mod frecvent în spațiul medical este „întrerupere de sarcină”, ce poate fi interpretată drept o diminuare a încărcăturii emoționale în relațiile medic-pacient și mamă-făt<sup>7</sup>.

Motivul pentru care Biserica militează împotriva avortului (catalogat drept crimă) are în vedere viața, dar de la Dumnezeu primit în momentul conceperii, deoarece „calitatea de persoană ne este conferită de El, iar însuflețirea din momentul zămislirii nu este o axiomă pe care o luăm ca atare pentru a avea un punct de plecare în demonstrația că avortul este crimă, ci un fapt real, demonstrabil”<sup>8</sup>.

În cartea Facerea (1, 28), protopărinții noștri, Adam și Eva, primesc de la Dumnezeu porunca: פְּרֹו וְרָבִו – *peru uberu* – „dați roade și vă înmulțiți”, valabilă pentru întreaga umanitate. Prin analogie, copiii devin un dar de la Dumnezeu (Facerea 20, 17-18; 25, 21; 29, 33; 30, 6, 17, 22; Luca 1, 7).

În cele ce urmează, vom expune motivele pentru care avortul este considerat păcat împotriva Sfântului Duh:

- se distruge viața unei ființe ce poartă chipul lui Dumnezeu (Facerea 1, 26; 5, 3; 24, 8; 26, 7; Ieșirea 20, 4; 25, 9; 27, 4; 28, 14; Deuteronom 4, 16-17; 9, 12; 28, 59; Iosua 22, 18; Judecători 17, 3; Psalmul 31, 21; 106, 20, 33; 139, 15, 16; Isaia 32, 6; Osea 3, 4; Ezechiel 2, 9; 8, 10; 16, 17), începând cu momentul conceperii;

- se încalcă dreptul Creatorului ca Stăpân absolut asupra vieții și morții (I Regi 2, 5; Iov 1, 21; Psalmi 113, 9; Ieremia 15, 7-9; Osea 9, 12; Facerea 49, 25; Numeri 24, 2; Romani 3, 3; Ioan 8, 39; Galateni 6, 16);

- se încalcă drepturile de a se naște și la viață ale unei noi persoane;

<sup>6</sup> Dr. Ambroise Tardiev, *Étude medico-legale sur l'avortement*, quatrième édition, Paris, 1881, p. 5, *apud* Diac. drd. Liviu Petcu, *Desfrânarea și avortul – răni de moarte ale iubirii. O perspectivă a Sfinților Părinți în actualitate*, Editura Fundației Academice Axis, Iași, 2008, p. 158.

<sup>7</sup> Jean Jaques Amy, *Nouvelle Encyclopédie de Bioéthique*, Editions de Boeck Université, Bruxelles, 2001, p. 544, *apud* Diac. drd. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 159.

<sup>8</sup> Diac. drd. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 183.

- se încalcă porunca dragostei (Matei 22, 37-40; 5, 44; Luca 10, 27);  
 - se încalcă dreptul societății de a-și exercita autoritatea asupra fiecărei persoane pentru îndeplinirea îndatoririlor de cetățean, inclusiv asupra tuturor generațiilor de urmași<sup>9</sup>.

Pe același fundament biblic, punctul de vedere patristic condamnă în unanimitate avortul provocat, declarându-l drept ucidere, deicid. Totalitatea opiniilor Sfinților Părinți, însoțite de epitimii, sunt expuse în următoarele canoane:

- canonul 91 Trulan „interzice atât avorturile, cât și evitarea nașterilor prin

- distrugerea embrionului, calificând acestea drept crimă, identică cu a ucigașului”<sup>10</sup>;

- canonul 21 de la Ancira are în vedere pe „femeile care-și provoacă avort sau care mijlocesc altora să facă avort, stabilind ca unele ca acestea să se supună unei epitmii de zece ani, trecând prin treptele stabilite, prin derogare de la obiceiul existent și respectat, prin care astfel de fapte se sancționează cu oprirea de la împărțășanie până la moarte”<sup>11</sup>;

- canonul 2 al Sfântului Vasile cel Mare precizează că femeia vinovată de avort provocat va fi supusă judecății de ucidere<sup>12</sup>;

<sup>9</sup> Pr. prof. Ilie Moldovan, *op. cit.*, p. 46.

<sup>10</sup> „Pe cele care dau doctorii lepădătoare de făt (provocatoare de avort) și pe cele care primesc otrăvuri pierzătoare (omorătoare) de prunci le supunem pedepsei ucigașului”. Arhidiacon. prof. dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, Editura Polib, Sibiu, 1993, p. 155.

<sup>11</sup> „Pe femeile care sunt desfrânate și își omoară fătul și se îndeletnicesc cu pregătirea mijloacelor de avort, hotărârea de mai înainte le-a oprit până la ieșirea din viață, și această hotărâre se ține îndeobște. Dar, găsind ceva spre a le trata mai blând, am hotărât ca vreme de zece ani să împlinescă în penitență, potrivit treptelor hotărâte”. *Ibidem*, p. 193.

<sup>12</sup> „Acea care omoară fătul prin meșteșugire se supune pedepsei uciderii și la noi nu este după subtilitatea expresiunii de făt format și neformat; căci aici se osândește nu numai pentru cel ce se va naște, ci pentru că și pe sine s-a primejduit; căci mai de multe ori mor femeile în acest fel de încercări. Dar, pe lângă acestea se mai adaugă și omorârea fătului, altă ucidere după intenția celor ce îndrăznesc aceasta. Dar nu trebuie să se întindă pocăința până la moarte, ci să se primească după un termen de 10 ani, dar vindecarea să se hotărască nu după timp, ci după chipul pocăinței”. *Ibidem*, p. 342.

- canonul 8 al aceluiași Sfânt Părinte tratează distincția între uciderea voluntară și cea involuntară. Fără îndoială, avortul poate fi inclus pe lista uciderii voluntare<sup>13</sup>.

*Didahia celor doisprezece Apostoli* constituie o altă sursă patristică ce se opune procedurii avortului: „să nu faci otrăvuri, să nu ucizi copii în pântece, nici pe cel născut să nu-l ucizi” (II, 1)<sup>14</sup>.

Din punct de vedere istoric, practica avortului este plasată în Antichitate și culminează în perioada modernă. Dacă în societatea antică păgână (greacă și romană) atitudinea față de avort crea controverse în spații restrânse, astăzi asistăm la universalizarea conceptelor despre controlul asupra corpului femeii (mișcările feministe)<sup>15</sup>.

Din punct de vedere biblic, scrierile Sfintei Scripturi încurajează nașterea de prunci (Facerea 3, 16; 11, 30; 16, 2; Ieșirea 2, 3, 4, 6, 8, 10; Levitic 18, 21; 20, 2-4; 22, 13; 25, 41, 46; Numeri 5, 28; 11, 12; 14, 18; 16, 27; Deuteronom 4, 9, 25, 40; 5, 9, 29; I Regi 1, 2, 24, 25, 27; II Regi 6, 23; 12, 3, 18, 19, 21, 22; Ezdra 8, 21; 10, 1, 3, 44; Iov 3, 16; Isaia 3, 4, 12; 7, 16; 8, 54, 18; Ieremia 1, 6; 2, 9; 3, 19). Remarca expusă mai sus reprezintă un argument în plus, adăugat la celelalte expuse la începutul lucrării, ce ne poate ajuta să înțelegem gravitatea avortului ca sacrilegiu, implicit condamnat<sup>16</sup>.

Întrucât fiecare familie își planifică, cel puțin mintal, numărul copiilor doriți, ortodoxia modernă susține acest demers doar

<sup>13</sup> „... însă și dacă cineva prepară o băutură magică din alt motiv, dar ucide, aceasta o considerăm ucidere voluntară. În acest fel fac mai ales femeile care încearcă să atragă pe unii spre dragostea lor cu incantații (descântece) și legături (noduri) magice și le dau leacuri, producându-le întunecarea minții. Astfel, unele ca acestea omorând, chiar dacă una urmărind, altceva au făcut, totuși pentru caracterul magic și prohibit al îndeletnicirii se socotesc între cei ceucid voluntar. Astfel și cele ce dau leacuri avortive ucigașe sunt și ele, și cele ce iau otrăvurile embricidice”. *Ibidem*, p. 348.

<sup>14</sup> *Învățătura celor doisprezece Apostoli*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, traducerea de D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1979, p. 26.

<sup>15</sup> Dr. G. Stan, *Teologie și Bioetică*, Editura Bisericii Ortodoxe, Alexandria, 2001, p. 13, *apud* Pr. prof. dr. Gheorghe Istodor, *Avortul între practică medicală și crimă. Evaluare ortodoxă*, în Nina Stănescu (coord.), *Aripi frânte. Avortul din perspectivă sociologică, psihologică și religioasă*, Editura Beladi, Craiova, 2011, pp. 87-89.

<sup>16</sup> George Jennings, *Cultural factors affecting human fertility*, în „Journal of the American Scientific Affiliation”, vol. 22, 1970, pp. 52-59.

cu o singură condiție: femeia trebuie să utilizeze doar acele metode contraceptive care nu distrug produsul de concepție (zigotul)<sup>17</sup>.

În privința avortului, există și unele situații extrem de dificile în care Biserica devine ușor maleabilă în a-și exprima acordul:

- faptul prezintă boli genetice foarte grave, malformații;
- faptul s-a oprit din evoluție și este necesară intervenția chirurgicală;
- faptul pune în pericol viața femeii bolnave de anumite afecțiuni ce necesită tratamente medicamentoase îndelungate.

Printre situațiile exceptate, enumerate mai sus, amintim și avortul spontan. Denumit, poate, impropriu avort, acest tip de expulzare a fătului se întâmplă doar în cazul sarcinilor extrauterine (nidarea incorectă a zigotului din cauze multiple). Este imperios necesar să subliniem această diferență dintre avortul provocat conștient și avortul spontan, imposibil de controlat, considerat un mecanism pur natural al reproducerii organizat în așa manieră încât eliminarea embrionului neviabil devine una dintre funcțiile organismului<sup>18</sup>.

În consecință, spațiul creștin condamnă avortul întrucât ființa umană poartă suflet (Facerea 2, 7-8; Iov 12, 9-10; Isaia 42, 5; Ieremia 38, 20; Psalmi 46, 4) din momentul zămislirii sale<sup>19</sup>. În cazul în care a fost săvârșit păcatul grav al întreruperii de sarcină, el poate fi iertat doar prin pocăință autentică (Ioan 3, 16; Romani 8, 1; Coloseni 1, 14). În ciuda tuturor argumentelor biblice și patristice susținute de către Biserică, există și unele voci, în dezacord total față de părerile avizate, ce luptă prin orice mijloace, dispute și mișcări sociale pentru a anula valoarea maternității tradiționale și noile măsuri de apărare a dreptului copilului la viață<sup>20</sup>.

<sup>17</sup> Cf. William Zion, *Eros and transformation: sexuality and marriage – an eastern orthodox perspective*, University Press of America, New York, 1992, pp. 239-261.

<sup>18</sup> Jacques-Marie Pohier, *Reflexions théologique sur la position de l'Eglise catholiques*, în „Lumière et Vie”, nr. 109, 1972, pp. 78-79, apud Pr. dr. Vasile Răducă, *Bioetica, familia și morala creștină*, în „Studii Teologice”, anul LI (1999), nr. 3-4, p. 110.

<sup>19</sup> Pr. dr. Vasile Răducă, *op. cit.*, p. 117.

<sup>20</sup> Dr. Stelian Pană, Dionisie Dărău, *Sexualitatea umană*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 281.

## II. Sexualitatea în viziunea societății contemporane

Conform unor studii, în anul 1999, indicele sintetic (rata totală) de fertilitate la nivel mondial era de 2,9 copii/femeie. Din nefericire, Europa atinge un indice de 1,4, ceea ce nu îi conferea nici măcar indicele necesar înlocuirii generațiilor anterioare<sup>21</sup>.

Cât despre țara noastră, cu excepția indicelui de fertilitate foarte scăzut, în ultimii 20 ani, s-au semnalat și alte probleme severe:

- declinul căsătoriilor – începând cu 1994, a scăzut numărul căsătoriilor din cauza insecurității economice (în 1996 s-au înregistrat 6,7 căsătorii la 1000 de locuitorii, iar în 2000 scăzuse la 5,9);
- tendința de detașare a cuplurilor tinere din mediul familial de origine;
- diminuarea funcției de reproducere – statisticile arată că 20% dintre cupluri preferă să nu aibă copii;
- controlul asupra fertilității – începând cu anul 2000, media copiilor doriți este de 1,3 copii/femeie;
- tipul tradițional de diferențiere a rolurilor în familie a fost înlocuit cu unul nou, bazat pe flexibilitate și pe ideea negocierii în luarea deciziilor (80%);
- intensificarea preocupărilor pentru calitatea vieții familiale;
- creșterea importanței relațiilor emoțional-afective între parteneri;
- flexibilitate și cooperare în relațiile dintre părinți și copii;
- intensificarea participării femeii la activități extrafamiliale;
- slăbirea autorității părinților;
- permisivitatea mai mare în concepția privind divorțul;
- slaba legătură între generații în ceea ce privește transmiterea valorilor tradiționale privind viața de familie;
- migrarea intensă în rândul comunităților rurale și apariția familiilor nucleare incomplete;
- diminuarea relațiilor de rudenie și vecinătate;
- extinderea experienței premaritale și coabitării premaritale<sup>22</sup>.

Conform statisticilor care au demonstrat faptul că, din 1990 până în 2004, au fost operate în România cca. 16 milioane de

---

<sup>21</sup> Cf. Dr. Mihaela Prună, *Concubinajul – efectul de bumerang. De la blamare la alternativă pentru viața de cuplu*, Editura Sitech, Craiova, 2007, p. 61.

<sup>22</sup> *Ibidem*, pp. 77-81.

avorturi<sup>23</sup>, rezultă că avortul a devenit prioritar pe lista problemelor majore. Specialiștii ne oferă și un răspuns la acest rezultat înfiorător. Aceștia susțin că lipsa educației sexuale la nivel național favorizează ca avortul să devină „cea mai cunoscută și utilizată metodă de control a nașterilor. România are cea mai ridicată rată a mortalității din cauza avortului, de cinci ori mai mare decât rata medie din statele europene. 20% dintre femeile din țara noastră sunt nefertile ca urmare a unor complicații post-avort. În medie, o femeie din România are 3-4 avorturi, în timp ce Europa Occidentală înregistrează mai puțin de un avort pe toata durata vieții unei femei”<sup>24</sup>.

Pentru stoparea avortului în societatea noastră este nevoie de o implicare majoră din partea tuturor actorilor sociali<sup>25</sup>. Primul pas în acest sens a fost făcut prin promulgarea Legii nr. 140, din 5 noiembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial, partea I, din 14 noiembrie 1996, articolul 185 din Codul Penal, în cazurile de avort ilegal, realizat în afara unităților medicale autorizate, de către persoane neautorizate, după 14 săptămâni de sarcină sau fără consimțământul femeii, este prevăzută pedeapsa cu închisoarea, inclusiv în cazul tentativelor de avort<sup>26</sup>.

Cu toate că femeile sunt familiarizate cu ideea că „întreruperile de sarcină, dar mai cu seamă consecințele acestor acte care pot duce până la moartea femeii, nu sunt acte sau accidente individuale, ci, în afara faptului că sunt implicate două persoane (mamă-făt), ele au repercusiuni și asupra familiei, iar acestea presupun extinderi de tip juridic, medical, politic, moral, social”<sup>27</sup>, acestea își asumă toate aceste riscuri.

În viziunea societății contemporane, sexualitatea reprezintă un subiect controversat, ieșit demult din sfera tabuului. Majoritatea respondenților (56,3%) sunt de părere că prima relație sexuală se consumă în jurul vârstei de 18-20 de ani. Există un procent de

---

<sup>23</sup> Florin T. Roman, *Idolii vremurilor noastre*, Editura Evanghelimos, București, 2010, p. 257.

<sup>24</sup> Codruța-Alina Marcu, *Avortul: factori psiho-sociali și morali religioși*, Editura Emma Books, Sebeș, 2013, p. 27.

<sup>25</sup> Pr. prof. dr. Gheorghe Istodor, *op. cit.*, p. 79.

<sup>26</sup> Iuliana Conovici, *op. cit.*, pp. 162-163.

<sup>27</sup> Diac. drd. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 208.



25,2% dintre respondenți ce consideră intervalul 15-17 ani cel mai potrivit pentru a-și începe viața sexuală. În ceea ce privește căsătoria, s-a constatat că perioada 21-25 ani (56,3%) ar fi cea mai potrivită, urmată de cea de 26-30 ani (32,3%). Cât despre nașterea primului copil, intervalul 21-30 ani este cel mai potrivit. Cel de-al doilea copil este planificat după vârsta de 26-30 ani (48%) sau 31-35 ani (24,5%)<sup>28</sup>.

În țara noastră au fost propuse diferite tehnologii reproductive, fără a fi stabilite clar, după experimente laborioase, avantajele și dezavantajele acestora. Așadar, părerea respondenților „poate fi o bază pentru colectarea de informații, planificarea și trasarea de recomandări legislative, cu scopul elaborării unor strategii privind aceste activități”<sup>29</sup>. Rezultatele sunt constatate în cazul cuplurilor cu probleme în obținerea sarcinii (15%). Restul de 85% reușesc să aibă un copil după tratamente lungi și costisitoare în care a fost tratată problema infertilității ambilor parteneri<sup>30</sup>.

Cuplurile optează pentru diferite metode de conștientizare a fertilității sau planificare familială din motive variate și complexe<sup>31</sup>. Dacă vom aborda problema avortului din perspectiva feminismului radical, vom descoperi o mentalitate total opusă celei creștine. Acest curent promovează ideea unui fetus ce nu poate fi rezultatul intențiilor și creativității femeii, ci, mai curând, ceva ce i-a fost impus femeii în virtutea condiției ei de subordonare în societate (din punct de vedere sexual, economic, politic etc.). Mai mult decât atât, actul sexual în opinia feminismului radical este înțeles ca forma unui viol tacit, iar produsul concepției (sarcina) este rezultatul subordonării femeii.

În concluzie, avortul, din perspectivă feministă, nu este o sursă de auto-distrugere și de anihilare a întregii ființe a femeii care s-a implicat în acest act, în mod decisiv, cu întreaga ei ființă și personalitate<sup>32</sup>.

---

<sup>28</sup> Cornelia Rada, Monica Tarcea, *Viața sexuală și familia în mediul românesc*, Editura Institutului European, Iași, 2010, p. 75.

<sup>29</sup> *Ibidem*, p. 95.

<sup>30</sup> Barbara Kass-Annese, Hal C. Danzer, *Metode contraceptive naturale*, traducerea de Brândușa Drăgușanu, Paralela 45, Pitești, 2004, p. 83.

<sup>31</sup> *Ibidem*, p. 18.

<sup>32</sup> Dan Oprescu, *Filosofia avortului și alte încercări*, Editura Trei, București, 1997, p. 121.

## II.1. Anticoncepționalele – măsuri de control asupra gravidității

Folosite în mod frecvent, fără a (re)cunoaște modul de acționare, cele mai multe dintre contraceptive au fost create după modelul acțiunii contragestiei, adică a avortului. Acestea „acționează asupra celulei unite, a zigotului, pe care îl distrug. Mijloacele contraceptive nu urmăresc altceva decât să împiedice întâlnirea dintre spermatozoid și ovul sau să determine modificări ale învelișului uterului pentru a nu fixa sarcina. Unele contraceptive împiedică apariția sau dezvoltarea unei sarcini, altele acționează direct asupra zigotului, împiedicând nidarea de pereții uterului. Chiar dacă nu s-a implantat în uter, embrionul este totuși viață, iar avortul o crimă, pentru că, așa cum susține Biserica și marea majoritate a medicilor responsabili din întreaga lume, omul este om din momentul concepției”<sup>33</sup>.

Printre cele mai populare și des folosite metode contraceptive se numără: prezervativele (88,2%), calendarul (70,3%) și pilulele contraceptive (70,1%)<sup>34</sup>. În compoziția pilulelor contraceptive (pilulele anticoncepționale, plasturele contraceptiv, injecțiile lunare și inelul intrauterin contraceptiv) este inclus estrogenul, hormonul ce previne sarcina prin stoparea ovulației. Un alt hormon implicat este progesterinul, regăsit în pilula anticoncepțională cu progesterin, injecția cu progesterin și steriletul cu progesterin<sup>35</sup>.

Deși există o paletă impresionantă a metodelor contraceptive, s-a constatat că adolescenții din întreaga lume nu posedă o educație sexuală corespunzătoare. Rezultatul statisticilor privind sarcinile nedorite este extrem de îngrijorător. Intervalul 15-19 ani este expus problematicei mai sus precizate. La nivel mondial, procentul sarcinilor nedorite în cazul adolescentelor este foarte ridicat (S.U.A - 96%; Suedia - 35%; Franța - 43%; Canada - 44%)<sup>36</sup>.

---

<sup>33</sup> Diac. drd. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 223.

<sup>34</sup> Cornelia Rada, Monica Tarcea, *op. cit.*, p. 98.

<sup>35</sup> Barbara Kass-Annese, Hal C. Danzer, *op. cit.*, p. 150.

<sup>36</sup> Dr. Stelian Pană, Dionisie Dărău, *op. cit.*, p. 265.

## II.2. Avortul sau întreruperea de sarcină (cauze, riscuri și complicații asupra sănătății femeii, sindromul post-avort)

Printre motivele invocate pro-avort pot fi incluse:

- nesiguranța femeii în păstrarea sarcinii alimentată de propriile temeri sau părerile celor din jur;
- lipsa posibilităților financiare;
- refuzul partenerului de a avea un copil;
- reacțiile părinților (în cazul femeilor necăsătorite);
- păstrarea corpului suplu;
- avansarea pe plan profesional<sup>37</sup>.

Fără a lua în calcul considerentele morale sau religioase, avortul presupune o decizie extrem de riscantă pentru sănătatea femeii. Consecințele se pot resimți atât pe plan psihic, cât și fizic (diverse infecții ce pot conduce spre infertilitate sau incidente medicale nedorite – perforații uterine)<sup>38</sup>. Tulburările fiziologice post-avort se referă la: riscul de mortalitate, predispoziție la diferite boli (hipertensiune arterială, dureri de stomac), scăderea/instalarea fertilității, perturbarea echilibrului hormonal<sup>39</sup>, anihilarea sexualității (frigiditatea) sau vulnerabilitatea sexuală.

Trebuie să precizăm faptul că avortul poate avea consecințe neprevăzute, diferite de la caz la caz. Intensitatea lor poate marca cu ușurință sănătatea psihică și mentală a femeii ce poate dezvolta sindromul post-avort (SPA)<sup>40</sup>. Spre exemplu, depresia<sup>41</sup> se regăsește și în scrierile Sfintei Scripturi, redată prin termenii „desnădejde”, „întristare”, „tristețe”, „mâhnire” (Neemia 1, 3; 2, 2; Isus Sirah 26, 22-23; Facerea 40, 33-34; 4, 5; Iezechiel 13, 22; Matei 26, 38; 19, 16-22; Marcu 14, 33-34).

În cazul traumatismului post-avort, depresia se instalează sub următoarele simptome/acțiuni:

- vinovăția, neliniștea, aplatizarea afectivă, depresia și gândurile de sinucidere;

---

<sup>37</sup> Diac. drd. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 191.

<sup>38</sup> Cornelia Rada, Monica Tarcea, *op. cit.*, p. 179.

<sup>39</sup> *Ibidem*, pp. 110-211.

<sup>40</sup> *Ibidem*, p. 213.

<sup>41</sup> Petronela Polixenia Nistor, *Depresia între știință și credință*, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2015, p. 175.

- sindromul aniversării, retrăirea avortului, preocuparea pentru a rămâne din nou însărcinată;

- anxietatea în privința fecundității și procreației, comportament de evitare, incapacitate de relaționare adecvată cu proprii copii, vinovăția supraviețuirii, tulburări psiho-sexuale, tulburări de alimentație, crize bruște și inconfortabile de plâns, comportamente autodegradante/autodistructive<sup>42</sup>.

Această formă de tulburare depresivă (SPA) „se concentrează prioritar asupra conținutului cognitiv care însoțește reacția clientului la un eveniment negativ”<sup>43</sup>. În cele mai multe cazuri, paciențele prezintă în tratamentul depresiei cronice persistente „dificultăți de natură psihosocială, dificultăți ce pot fi atât cauze, cât și consecințe ale cronicizării depresiei, precum și ale noncompliancei la tratament. Studiile asupra tulburării depresive unipolare au evidențiat faptul că lipsa suportului social, relațiile maritale sau de familie necorespunzătoare, trăirea unor situații cu puternică încărcătură emoțională, precum și frecvența evenimentelor negative care apar după un episod depresiv pot conduce la cronicizarea acestuia”<sup>44</sup>.

În concluzie, suntem conștienți de faptul că „prețul” avortului poate fi „socialmente și istoricește determinat, în funcție de mai multe nivele: nivelul individual – implicații medicale, morale, religioase; nivelul cuplului – în cazul celor căsătoriți, avortul este soluția sugerată sau impusă de soț, în definitiv, aceasta devine o traumă majoră; nivelul familiei largite; nivelul comunității; nivelul național-statal; nivelul global”<sup>45</sup>.

Am demonstrat faptul că Biserica s-a declarat împotriva avortului și a altor metode contraceptive, pe temeuri biblice și patristice, deoarece nașterea unui copil însemnează o binecuvântare de la Dumnezeu (Facerea 29, 32; 33, 5; I Regi 1, 20-27; Psalmul 127, 3). Ceea ce trebuie să avem în vedere este modalitatea virulentă de control a perpetuării populației din întreaga lume cu

---

<sup>42</sup>Codruța-Alina Marcu, *op. cit.*, pp. 56-58.

<sup>43</sup>Irina Holdevici, *Tratat de psihoterapie cognitiv-comportamentală*, Editura Trei, București, 2009, p. 25.

<sup>44</sup>*Ibidem*, p. 367.

<sup>45</sup>Dan Oprescu, *op. cit.*, pp. 122-123.

ajutorul metodelor contraceptive. De ce? Conform unor specialiști, este un privilegiu adus oamenilor în lupta pentru supraviețuire<sup>46</sup>.

### III. Alte derivate ale blastomului socio-familial (disoluția maritală și comuniunea consensuală)

#### a) disoluția maritală (divorțul)

Conform referințelor biblice (Facerea 10, 5; Ieșirea 6, 14; Levitic 25, 10; Numeri 3, 21; 4, 28), în natura relațiilor de familie trebuie să existe:

- un angajament bazat pe un legământ matur (necondiționat și bilateral);
- înțelepciunea de a menține viața de familie într-o formă de har ce include acceptarea și iertarea;
- resursele membrilor familiei ce trebuie folosite pentru a împu-ternici mai degrabă decât pentru a controla pe celălalt;
- intimitatea se bazează pe o cunoaștere care duce la afecțiune, înțelegere, comunicare și comuniune cu ceilalți<sup>47</sup>.

În cazul în care aceste precepte au fost încălcate de ambii parteneri și nu se dorește reconsiderare, iertare, împăcare, disoluția maritală este inevitabilă.

Printre principalele cauze ale eșecului marital de ieri și de azi (în acord cu psihologia) sunt incluse încălcările poruncilor date de Dumnezeu (Facerea 2,22-23) în actul creației<sup>48</sup>. Sfinții Părinți au fost preocupați în a trata problema divorțului în următoarele canoane: canonul 48 Apostolic, canoanele 12, 13 de la sinodul I Ecu- menic, canoanele 93 și 98 Trulan, canonul 20 de la Ancira, ca- nonul 102 de la Cartagina, canoanele 9, 21, 31, 35, 36, 46, 48, 77, 80 ale Sfântului Vasile cel Mare<sup>49</sup>. În conformitate cu învățătura

---

<sup>46</sup> *Ibidem*, p. 94.

<sup>47</sup> Jack O. Balswick, Judith K. Balswick, *Familia: o perspectivă creștină asupra căminului contemporan*, traducerea de Tabita Gabor, Editura Casa Cărții, Ora- dea, 2009 p. 33.

<sup>48</sup> Cf. Florin T. Roman, *op. cit.*, p. 165.

<sup>49</sup> „Hotărârea Domnului este că nu-i iertat nimănui a desface căsătoria afară de motivul de adulter (Matei 5, 32). Urmând sensul cuvintelor Domnului, se po- trivește deopotrivă atât bărbaților, cât și femeilor (...). Drept aceea, care a lăsat pe soțul său și s-a dus la altul, este adulteră; iar cel părăsit este de iertat, și nici ceea ce viețuiesc laolaltă cu unul ca acesta nu se osândește. Însă dacă bărbatul,

Bisericii, căsătoria se putea desface, în mod legal, din următoarele motive:

- adulterul;
- atentarea la viața partenerului;
- pedepsirea cu moartea a unuia dintre parteneri;
- dispariția nedeterminată a unuia dintre soți;
- neputința fizică a îndeplinirii obligațiilor conjugale;
- consimțământul soților care doresc să ducă o viață ascetică<sup>50</sup>.

Dacă supunem motivele divorțului, cele expuse mai sus, unei analize la nivel național, descoperim rezultate oscilante. Spre exemplu, în anii '30 ai secolului trecut, divorțialitatea era deosebit de scăzută (1,94%), iar în perioada 1968-1974 a înregistrat o nouă scădere, numărul divorțurilor, raportat la 1000 de locuitori, scăzând sub 0,70. A existat apoi o perioadă de creștere și descreștere, consemnându-se rate ridicate (1,19‰ și 1,68‰)<sup>51</sup>. Toate aceste înregistrări descoperite au fost puse pe seama transiterii de-a lungul generațiilor a tiparului familiei intacte, care, de cele mai multe ori, a fost pus în balanță cu cauzalitatea divorțului.

Studii efectuate în cadrul terapiei familiei, a cuplului, au arătat că în dezvoltarea copilului, prin puterea exemplului și educației, un rol foarte important îl are tatăl care îi imprimă copilului datoria, devotamentul, grija și dragostea pentru atmosfera familială<sup>52</sup>. În cazul divorțului, la nivel familial, efectele acestuia au un impact foarte mare asupra vieții copiilor. Viitorul adult, marcat psihic de trauma divorțului părinților, se va afla într-o situație inconfortabilă atunci când va decide să se implice în angajamentul căsătoriei. Este posibil să adopte tiparul comportamental trăit de proprii părinți sau să se eschiveze în fața mariajului<sup>53</sup>.

Așadar, familia, în esența ei, are la bază căsătoria, nașterea, creșterea și educația copiilor. Însă, uneori, din cauza unor dificultăți

---

despărțindu-se de soție, ar merge la alta, atât el este adulter, fiindcă o face pe dânsa să fie adulteră, cât și ceea ce viețuiește împreună cu dânsul este adulteră, fiindcă a atras la ea bărbat străin". Arhidiacon. prof. dr. Ioan N. Floca, *op. cit.*, p. 349.

<sup>50</sup> *Ibidem*, p. 153.

<sup>51</sup> Prof. dr. Maria Voinea, *Familia contemporană. Mică enciclopedie*, Editura Focus, București, 2005, p. 222.

<sup>52</sup> Cf. Nicholas H. Wolfinger, *Understanding the divorce cycle. The children of divorce in their own marriages*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005, p. 11.

<sup>53</sup> *Ibidem*, pp. 44-45.

de comunicare între membrii ei, ce fac loc unor interpretări eronate ale unor acțiuni sau fapte, se poate ajunge la separarea sau pierderea echilibrului familial. În acest scop, terapia de cuplu/familie joacă un rol decisiv, întrucât încearcă să capteze atenția membrilor familiei asupra problemelor cu adevărat semnificative pentru viața de familie, pe necesitatea discutării lor și pe abordarea acestora într-o manieră logică, degajată cu îndreptarea către obținerea unor rezultate concludente pentru consolidarea, buna înțelegere și armonie în căminul conjugal<sup>54</sup>.

#### **b) comuniunea consensuală (concubinajul)**

În anul 1960, rata brută a nupțialității varia între 7,2 și 9,5% în majoritatea țărilor Europei. Dacă valorile minime se înregistrau doar în câteva țări (Irlanda (5,5%), Norvegia (6,6%), Suedia (6,7%), valorile maxime ale ratei nupțialității s-au remarcat în următoarele țări din Estul Europei: Rusia (12,6%), Letonia (11%), România și Ucraina (10,7%). În anul 2000, la nivel european exista o valoare de 7,2%, excepție fiind Cipru (12,3%). Valorile a paisprezece țări, inclusiv România, se încadrau în intervalul 5,2-7,2%<sup>55</sup>.

Astăzi, căsătoria legală pierde mult teren în fața unei opțiuni lipsită de „constrângerea” certificatului de căsătorie. În ultimii ani, societatea modernă testează într-o manieră răsturnată valorile familiei, coabitarea bărbatului cu femeia sub forma a ceea ce se numește *căsătorie de probă*. Motivul acestei decizii îl reprezintă, în majoritatea cazurilor, compatibilitatea partenerilor (sub toate aspectele). Acest tip de căsătorie nu poate fi decât un indicator al insuccesului marital de mai târziu<sup>56</sup>.

În termeni juridici, concubinajul sau comuniunea consensuală constituie „o formă de conviețuire microsocioală, o cvasifamilie care se întemeiază pe simpla convenție dintre un bărbat și o femeie de a locui împreună, fără a-și asuma responsabilități de natură

---

<sup>54</sup> Cf. Gregory W. Brock (coord.), *Procedures in marriage and family therapy*, Boston, Pearson/Allyn and Bacon, 2009, pp. 1-11.

<sup>55</sup> Dr. Mihaela Prună, *op. cit.*, p. 61.

<sup>56</sup> Cf. Paul C. Glick, *Fifty years of family demography: a record of social change*, în „Journal of Marriage and the Family”, nr. 50, 1988, pp. 861-873, *apud* Alan Booth, *Contemporary families looking back, looking forward*, Minneapolis, Minnesota, National Council on Family Relations, 1991, p. 35.

juridică”<sup>57</sup>. În astfel de situații se obișnuiește să se realizeze majoritatea funcțiilor și se preîntâmpină același tip de probleme, comune cuplurilor căsătorite. Din punct de vedere sociologic, cercetătorii susțin că „ele sunt centrate pe satisfacerea trebuințelor sexuale, pe ocuparea unui segment din timpul liber al partenerilor, având o structură relativ fragilă, o coeziune și stabilitate de provizorat”<sup>58</sup>.

Din punct de vedere social, persoanele care aleg concubinajul au fost încadrate în trei tipologii:

- adulții care nu sunt siguri de partenerul ales;
- tinerii care trăiesc împreună ca o alternativă la căsătorie;
- persoanele care aleg în mod premeditat concubinajul ca un

înlocuitor al căsătoriei, fără a intenționa să se căsătorească în viitor”<sup>59</sup>.

Biserica Ortodoxă nu este de acord cu acest substitut al căsătoriei deoarece sunt încălcate canoanele Sfinților Părinți (canoanele 87 și 93 Trulan; canonul 20 de la Ancira; 102 de la Cartagina; 21, 35, 48, 72 ale Sfântului Vasile cel Mare)<sup>60</sup>, ce combat această formă de conviețuire dintre bărbat și femeie.

Deși este recunoscut ca păcat, conform statisticilor realizate la nivel național, procentajul femeilor care preferă concubinajul este în creștere, indiferent, spre exemplu, de pregătirea intelectuală (studii superioare: 20-34 ani (66,57% urban; 47,76% rural), 35-54 ani (28,82% urban; 40,7% rural), 55 și peste (4,62% urban; 11,55% rural); fără studii (49,42%))<sup>61</sup>.

În ciuda tuturor argumentelor patristice susținute de către Biserica Ortodoxă, procentele enumerate întăresc ideea conform căreia concubinajul creează adulților impresia unei dependențe afective față de partener, aflată în conjuncție cu nevoile de identificare și autonomie. Prin implicarea afectivă pleneră a concubinilor se neagă aspectul contractual al relației și se propulsează

<sup>57</sup> Florin T. Roman, *op. cit.*, p. 202.

<sup>58</sup> *Ibidem*, p. 97.

<sup>59</sup> Gary Jenkins, *Cohabitation: A Biblical perspective*, în „Grove Ethical Studies”, nr. 84, Bramcote, Grove Books, 1992, pp. 4-5 *apud* Adrian Thatcher, *Descătușarea sexului. O perspectivă creștină asupra sexualității*, traducerea de Mariana Grancea, Editura Polimark, București, 1995, pp. 163-164.

<sup>60</sup> Arhidiacon. prof. dr. Ioan N. Floca, *op. cit.*, p. 33.

<sup>61</sup> *Ibidem*, p. 196.



libertatea de exprimare ca indice de satisfacție mutuală a nevoii de a fi împreună cu partenerul ales<sup>62</sup>.

## Concluzii

Avortul constituie latura transparentă, sângeroasă, a blastomului care a cuprins societatea contemporană românească și nu numai. Vizualizat prin ochii duhovnicești (biblic, patristic și canonic), avortul echivalează, indiscutabil, în sfera terminologiei sinonimice, cu uciderea, crima, deicidul, sacrilegiul. Acest păcat, cu rădăcini puternic înfipte în societatea antică, a pus stăpânire pe femeia contemporană care, din varii motive, apelează la procedura chirurgicală de întrerupere a sarcinii.

Maternitatea nu mai are însemnătatea unei vocații, ci s-a transformat într-o simplă preocupare, regăsită tot mai rar. Mai mult decât atât, se încalcă porunca divină din Facerea 1, 28 și una dintre condițiile mântuirii (I Timotei 2, 8-15) amintite de Sfântul Apostol Pavel (nașterea de prunci). Gravitatea acestui păcat nu împiedică miile de femei care fac alegerea avortului de a refuza un dar de la Dumnezeu.

Asistăm cu neputință la o piesă de teatru pe scena lumii, în care tipologia păcatului a preluat conducerea tuturor factorilor sociali. Observăm modalitățile subversive, amăgitoare și promițătoare care au invitat familia să cunoască alte două laturi ale societății: disoluția maritală și comuniunea consensuală.

Este limpede faptul că disoluția maritală (divorțul) a devenit unealta indispensabilă a omului de a se elibera din lanțul responsabilităților familiale, fără a lua în calcul consecințele (psihice, emoționale, economice, educative, morale) pe termen îndelungat care se vor răsfrânge atât asupra lor, cât și asupra copiilor.

În ceea ce privește comuniunea consensuală (concubinajul), ne exprimăm cu obstinație un dezacord total față de acest tip de relație ce nu trebuie încurajat sub nici o formă în spațiul creștin ortodox (argumentele au fost deja expuse). Adulții trebuie să excludă acest substitut al căsătoriei tradiționale, indiferent de convingeri, principii sau experiențe de viață.

---

<sup>62</sup> Prof. dr. Maria Voinea, *op. cit.*, p. 135.